

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2016. gada 14. decembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Kaspars Balodis un Ineta Ziemele,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemtus pieteikumus par lietas ierosināšanu, kurus iesnieguši NS (pieteikums Nr. 275/2016), ASR (pieteikums Nr. 276/2016) un RB (pieteikums Nr. 277/2016) (visi kopā turpmāk – Pieteikumu iesniedzēji),

konstatēja:

1. No pieteikumiem izriet, ka Pieteikumu iesniedzēji lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. pantu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam un spēkā neesošiem no 2016. gada 1. janvāra;

1.2. noteikt lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē;

1.3. noteikt ierobežotas pieejamības informācijas statusu Pieteikumu iesniedzēju personas datiem, pieteikumu 2.1. un 2.3.3. punktos norādītajai informācijai un pieteikumiem pievienotajiem pielikumiem.

Visos pieteikumos formulēti identiski prasījumi un sniegts līdzīgs lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums, tāpēc visus pieteikumus ir lietderīgi izskatīt kopā.

2. Solidaritātes nodokļa likuma 3. pants nosaka: „Nodokļa objekts ir ienākums, kas noteikts likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 14. un 20.² pantā un pārsniedz attiecīgajam kalendāra gadam noteikto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekta (turpmāk – obligāto iemaksu objekts) maksimālo apmēru.”

Solidaritātes nodokļa likuma 5. pants noteic, ka nodokļa maksātāji ir darba devēji, darba ņēmēji, iekšzemes darba ņēmēji pie darba devēja – ārvalstnieka, ārvalstu darba ņēmēji pie darba devēja – ārvalstnieka – un pašnodarbinātie, kuri pakļauti valsts sociālajai apdrošināšanai un kuru ienākumi taksācijas periodā pārsniedz saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru.

Šā likuma 6. pants noteic, ka nodokļa likme atbilst obligāto iemaksu likmei, kas noteikta saskaņā ar likuma „Par valsts sociālo apdrošināšanu” 18. pantu.

Savukārt šā likuma 7. pants noteic nodokļa aprēķināšanu, proti:

„(1) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, pamatojoties uz Valsts ieņēmumu dienesta sniegto informāciju, summē sociāli apdrošinātajai personai obligāto iemaksu objektu un veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas. Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra uzskaita faktiski veikto solidaritātes nodokli, kad ir sasniegts likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteiktais obligāto iemaksu objekta maksimālais apmērs.

(2) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra solidaritātes nodokli aprēķina reizi mēnesī.”

Šā likuma 9. pants paredz: „Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra faktiski samaksāto nodokli par pārskata mēnesi pārskaita valsts pamatbudžeta ieņēmumu kontā līdz pārskata mēnesim sekojošā trešā mēneša piecpadsmitajam datumam.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic, ka, izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikumu iesniedzēji iepriekš jau ir vērsušies Satversmes tiesā ar pieteikumiem, kuros lūguši atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, 105. pantam un 109. pantam (pieteikums Nr. 105/2016, pieteikums Nr. 107/2016 un pieteikums Nr. 112/2016). Satversmes tiesas 2. kolēģija 2016. gada 21. jūlijā ir nolēmusi atteikties ierosināt lietu pēc Pieteikumu iesniedzēju pieteikumiem, norādot uz to neatbilstību Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām. Proti, Pieteikumu iesniedzēji nebija pamatojuši, ka apstrīdētās normas viņiem noteikti tiks piemērotas un nākotnē radīs viņiem pamattiesību aizskārumu.

Izskatāmajos pieteikumos ir mainīts prasījums – Pieteikumu iesniedzēji vairs nelūdz atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes 105. pantam. Turklāt izskatāmajos pieteikumos ir ietverti jauni argumenti par Pieteikumu iesniedzēju pamattiesību iespējamo aizskārumu, kā arī pieteikumiem pievienoti dokumenti, kas apstiprina minētos argumentus. Arī pieteikumu juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam ir papildināts.

Tādējādi pieteikumos ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegtajiem pieteikumiem, un Satversmes tiesas kolēģijai no jauna ir jāpārbauda pieteikumu atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. punktā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikumiem un tiem pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikumu iesniedzēji ir darba ņēmēji, kuru ienākumi pārsniedz saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo

apdrošināšanu” noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru. Tādējādi Pieteikumu iesniedzēji saskaņā ar Solidaritātes nodokļa likuma 5. pantu ir solidaritātes nodokļa maksātāji. Pieteikumā ir norādīts uz Pieteikumu iesniedzējiem Satversmē noteikto pamattiesību iespējamo aizskārumu.

Līdz ar to Pieteikumu iesniedzēji ir tiesīgi iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

7. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa nosaka, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt minētās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav. Savukārt 19.² panta sestās daļas 2. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka ir izmantoti visi vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi vai arī tādu nav.

No pieteikumiem izriet, ka Pieteikumu iesniedzējiem nav iespēju aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums paredz: ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no brīža, kad Pieteikumu iesniedzējiem ir radies pienākums maksāt solidaritātes nodokli, proti, no brīža, kad Pieteikumu iesniedzēju ienākumi pārsniedz saskaņā ar likumu „Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteikto obligāto iemaksu objekta maksimālo apmēru. No pieteikumiem izriet, ka tie ir iesniegti Satversmes tiesas likumā noteiktajā termiņā.

Līdz ar to minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots un pieteikumi atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas un ceturtās daļas otrā teikuma prasībām.

8. Pieteikumos ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam. Pieteikumiem ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikumi atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

9. Papildus prasījumam atzīt apstrīdētās normas par neatbilstošām Satversmes normām, Pieteikumu iesniedzēji ir izteikuši vēl citus lūgumus Satversmes tiesai.

9.1. Pieteikumu iesniedzēji lūdz noteikt lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē.

Satversmes tiesas likuma 22. panta septītā daļa noteic, ka lieta ir sagatavojama izskatīšanai ne ilgāk kā piecu mēnešu laikā, bet īpaši sarežģītās lietās minēto termiņu ir iespējams pagarināt ne ilgāk kā par diviem mēnešiem. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 27. panta trešo daļu lēmumu par lietas izskatīšanu slēgtā tiesas sēdē pieņem Satversmes tiesa. Savukārt atbilstoši Satversmes tiesas 22. panta desmitajai daļai par tiesas sēdes laiku un vietu, kā arī citiem jautājumiem, kas saistīti ar lietas izskatīšanu tiesas sēdē, Satversmes tiesa lemj rīcības sēdē pēc lietas nodošanas izskatīšanai, tas ir, pēc tam, kad lietas sagatavošana ir pabeigta.

Tādējādi lūguma, kas norādīts šā lēmuma 1.2. punktā, izlemšana nav Satversmes tiesas kolēģijas kompetencē, un tas izlemjams rīcības sēdē pēc lietas nodošanas izskatīšanai. Līdz ar to minētais lūgums atstājams bez izskatīšanas.

9.2. Pieteikumu iesniedzēji lūdz noteikt ierobežotas pieejamības statusu informācijai par Pieteikumu iesniedzējiem, pieteikumu 2.1. un 2.3.3. punktos norādītajai informācijai un pieteikumam pievienotajiem pielikumiem. Lūgumi pamatoti ar to, ka minētajos dokumentos atspoguļotie fakti atklāj tādu informāciju par fiziskās personas privāto dzīvi un komercnoslēpumu, kuras izpaušana varētu radīt nesamērīgu kaitējumu Pieteikumu iesniedzējiem un viņu darba devējiem.

Ierobežotas pieejamības noteikšana lietas materiāliem ir nošķirama no ierobežotas pieejamības noteikšanas informācijai par tiesas darbu. Likuma „Par tiesu varu” 28.³ panta otrā daļa noteic, ka lietas materiāli līdz brīdim, kad spēkā stāties tiesas galīgais nolēmums šajā lietā, ir pieejami tikai tām personām, kurām šādas tiesības paredzētas procesuālajos likumos. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 24. pantam tiesības iepazīties ar vēl neizskatītas lietas materiāliem ir tikai konkrētās lietas dalībniekiem – pieteikuma iesniedzējam un institūcijai vai amatpersonai, kas izdevusi apstrīdēto aktu. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas noteikto kārtību pieteikuma izskatīšanas stadijā lūgumu ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību izlemj Satversmes tiesas kolēģija, kura izskata pieteikumu (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 22. novembra lēmumu par kārtību, kādā pieteikuma izskatīšanas stadijā izlemjams lūgums ierobežot pieteikumā ietvertās informācijas pieejamību. Latvijas Vēstnesis, 24.11.2016., Nr. 229*).

9.2.1. Pieteikumu ievaddaļā, 2.1. punktā, kā arī to pielikumos ir norādīta tāda Pieteikumu iesniedzēju – fizisko personu – identificējoša informācija: vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese, kā arī ziņas par viņu darba devēju (juridiskās personas nosaukums un reģistrācijas numurs).

Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka pieteikumu iesniedzēju kā fizisko personu identificējošās informācijas atklāšana varētu ierobežot viņu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 4. oktobra lēmuma lietās*

Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 6.1.1. punktu. *Latvijas Vēstnesis*, 06.10.2016., Nr. 194).

Tādējādi minētajai Pieteikumu iesniedzējus identificējošajai informācijai ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

9.2.2. Pieteikumu 2.1. un 2.3.3. punktā, kā arī pieteikuma 1. pielikumā ir norādīta informācija par Pieteikumu iesniedzēju atalgojumu. Arī šāda informācija ietilpst personu tiesību uz privāto dzīvi tvērumā un tās izpaušana varētu ierobežot Pieteikumu iesniedzēju tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību (*sk. Satversmes tiesas rīcības sēdes 2016. gada 4. oktobra lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01, un Nr. 2016-19-01 6.1.1. punktu*). Turklāt Pieteikumu iesniedzēji norāda, ka informācijai par atalgojumu, darba līgumiem un izziņām par veiktajām izmaksām viņu darba devēji – privāto tiesību juridiskas personas – saskaņā ar Komerclikuma 19. pantu ir piešķirūši komercnoslēpuma statusu.

Tādējādi norādītajai informācijai par Pieteikumu iesniedzēju atalgojumu, darba līgumiem un izziņām par darba devēju veiktajām iemaksām ir nosakāma ierobežota pieejamība, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai.

9.2.3. Lai īstenotu Satversmes tiesas likuma 20. panta devītās daļas 2. punktā noteiktās prasības un pušu procesuālās līdztiesības principu (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 4. oktobra rīcības sēdes lēmuma lietās Nr. 2016-14-01, Nr. 2016-15-01, Nr. 2016-16-01, Nr. 2016-17-01, Nr. 2016-18-01 un Nr. 2016-19-01 6.3. un 6.4. punktu*), šā lēmuma 9.2.1. un 9.2.2. punktā minētais informācijas pieejamības ierobežojums nav attiecināms uz lietas dalībniekiem.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, kā arī 26. panta pirmo daļu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6., 7. un 9. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam” pēc pieteikumiem, kurus iesnieguši NS (pieteikums Nr. 275/2016), ASR (pieteikums Nr. 276/2016) un RB (pieteikums Nr. 277/2016).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams aicināt Saeimu iesniegt atbildes rakstu, jo 2016. gada 21. jūlijā ir ierosināta lieta Nr. 2016-14-01 „Par Solidaritātes nodokļa likuma 3., 5., 6.,

7. un 9. panta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 109. pantam” un Saeima jau ir iesniegusi atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.2. punktā norādīto lūgumu.

4. Noteikt ierobežotu pieejamību, kas ir spēkā līdz Satversmes tiesas galīgā nolēmuma pieņemšanai un kas neattiecas uz lietas dalībniekiem, šādai pieteikumos un to pielikumos ietvertajai informācijai:

4.1. fizisko personu identificējošajai informācijai: Pieteikumu iesniedzēju vārdam, uzvārdam, personas kodam, dzīvesvietas adresei, kā arī viņu darba devēju – juridisko personu – nosaukumam un reģistrācijas numuram;

4.2. informācijai par Pieteikumu iesniedzēju atalgojumu, tostarp arī informācijai par darba līgumiem un to noteikumiem, kā arī izziņām par darba devēju veiktajām izmaksām.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 4. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš